

Dosarul nr. 2ra-256/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud.: L. Lavric)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: M. Guzun, L. Pruteanu, V. Buhnaci)

ÎNCHEIERE

18 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Boris Furculița și Larisa Furculița împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Igor Doroftei cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral,
împotriva deciziei din 08 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 28 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a ț ă :

La 23 februarie 2018, Boris Furculița și Larisa Furculița au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Igor Doroftei cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii, reclamanții au indicat prin hotărârea din 05 iulie 2006 a Judecătoriei sect. Centru, mun. Chișinău, Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să acorde familiei sale locuință - apartament sau casă, în temeiul prevederilor art. 42, 43 din Codul cu privire la locuințe, hotărâre menținută prin decizia din 07 decembrie 2006 a Curții de Apel Chișinău și prin decizia din 16 mai 2007 a Curții Supreme de Justiție.

Boris Furculița și Larisa Furculița au relatat că în baza hotărârilor menționate Consiliul municipal Chișinău s-a obligat să-i asigure cu spațiu locativ. Ulterior, la oficiul de executare Centru au depus spre executare documentul executoriu, iar prin încheierea Oficiului de Executare Centru DE MJ din 12 martie 2007 s-a intentat procedura de executare a documentului executoriu nr. 1726/06 din 05 iulie 2006. După reformarea oficiilor de executare, cauza a fost transmisă spre executare executorului judecătoresc Igor Doroftei.

Reclamanții au specificat că Boris Furculița a depus la Judecătoria sect. Centru, mun. Chișinău cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat schimbarea modului de executare a hotărârii din 05 iulie 2006, prin care a solicitat încasarea de la debitor a prețului mediu de piață al unui apartament cu 3 odăi, echivalent cu 53000 euro. Prin încheierea din 14 mai 2008 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, a fost schimbat modul de executare a hotărârii și s-a dispus încasarea din contul Consiliului municipal Chișinău echivalentul prețului mediu pe piață a unui apartament cu trei odăi în sumă de 49750 euro, iar prin decizia din 16 octombrie 2008 a Curții de Apel Chișinău s-a casat încheierea din 14 mai 2008 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și s-a respins cererea lui Boris Furculița privind schimbarea modului de executare a hotărârii din 05 iulie 2006.

Boris Furculița și Larisa Furculița au indicat că până în prezent debitorul cu rea-credință tergiversează executarea hotărârii judecătorești irevocabile, menționând diverse motive și anume: imposibilitatea executării din cauza lipsei reale a unor surse financiare sau a spațiului locativ din fondul municipal liber.

Totodată, reclamanții au relatat că în adresa factorilor de decizie din cadrul Primăriei și a Consiliului municipal Chișinău au fost depuse mai multe adresări cu solicitarea de a executa documentul executoriu, însă cerințele au fost ignorate neîntemeiat.

Boris Furculița și Larisa Furculița au mai menționat că prin decizia Șefului-interimar al Direcției Generale Locativ Comunale a Consiliului municipal Chișinău nr. F-815/5/17 din 19 ianuarie 2018 au fost informați că odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 75 din 30 aprilie 2015, administrația publică locală este în imposibilitate de a executa documentul executoriu, deoarece documentele executorii privind obligarea asigurării cu spațiu locativ au fost emise în baza Legii nr. 2718-X din 03 iunie 1983, care deja este abrogată.

Astfel, reclamanții au considerat că răspunsul Direcției Generale Locativ Comunale a Consiliului municipal Chișinău poartă un caracter contradictoriu, demonstrând rea voința administrației publice locale de a executa documentul executoriu.

Mai mult, Boris Furculița și Larisa Furculița au specificat că familia lor este compusă din 4 membri, locuiesc mai bine de 24 ani într-un bloc locativ de tip cămin, fără condiții separate, fără bloc sanitar, bucătărie, baie și nu dispun de surse financiare suficiente pentru a procura apartament sau casă, deoarece venitul mediu lunar pentru fiecare membru este mai mic decât minimum stabilit pe țară, iar prin tergiversarea executării hotărârii judecătorești irevocabile din 05 iulie 2006 le-au fost încălcate drepturile la executarea hotărârii într-un termen rezonabil, prin care se aduc ingerințe drepturilor prevăzute de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, care declară că fiecare persoană are dreptul la protecția drepturilor sale civile de către o instanță independentă, care se va pronunța referitor la drepturile sale cu caracter civil. Odată ce o hotărâre de judecată nu va fi executată are loc încălcarea art. 6 CEDO.

Reclamanții au indicat că, la 09 februarie 2009 s-au adresat la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu solicitarea constatării încălcării prevederilor art. 6, 13 a Convenției precum și a art. 1 Protocolul CEDO. Iar, la 1 august 2011, în adresa lor a parvenit declarația unilaterală a Guvernului Republicii Moldova, prin care s-a

recunoscut lipsa unui remediu intern efectiv în sensul art. 13 CEDO, în ce privește neexecutarea hotărârii, disponibilitatea acordării reclamanților cu titlu de satisfacție echitabilă a sumei de 3600 euro și asumarea angajamentului de a întreprinde măsurile necesare pentru executare până la 31 decembrie 2012. Prin decizia din 12 noiembrie 2013, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a radiat cererea, însă Guvernul RM și Consiliul municipal Chișinău până în prezent nu au întreprins măsuri concrete întru executarea declarației unilaterale date înaltei Curți, fapt prin care în continuu li se încalcă drepturile recunoscute și garantate, acțiuni și inacțiuni prin care în mod direct le sunt cauzate prejudicii în proporții considerabile de ordin material, exprimate prin achitarea serviciilor pentru asistență juridică la CEDO, în sumă de 8800 lei, achitarea transportului pentru deplasări și prejudiciu moral, manifestat prin stare de stres și nervi față de atitudinea și tratamentul autorităților.

Boris Furculița și Larisa Furculița au relatat că pretențiile privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 10000 de euro, sunt motivate prin suportarea unor suferințe psihice cauzate prin locuirea pe parcursul ultimilor 4 ani, împreună cu copiii, în cămin studentesc, fără condiții separate, fiind în stres permanent din cauza lipsei suficiente a condițiilor de trai și a surselor financiare, în legătură cu achitarea chiriilor. Iar pentru neexecutării hotărârii în perioada 12 noiembrie 2013 - 12 decembrie 2017 (48 luni), consideră necesar de a fi încasată suma de 2400 euro.

Reclamanții au solicitat constatarea faptului de violare a drepturilor prevăzute de art. 6 & 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, art. 1 al Protocolului 1 Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului de către Republica Moldova, încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului moral pentru neexecutarea hotărârii din 05 iulie 2006 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău în sumă de 10000 euro și a prejudiciului material în sumă de 32000 lei.

Prin hotărârea din 28 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată depusă de Boris Furculița și Larisa Furculița s-a admis parțial.

S-a constatat încălcarea drepturilor lui Boris Furculița și Larisei Furculița garantate de art. 6 & 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și art. 1 al Protocolului 1 Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, exprimat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 05 iulie 2006 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău în perioada 12 noiembrie 2013 – 12 decembrie 2017.

S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Boris Furculița și Larisei Furculița a prejudiciului material în sumă de 6819,60 lei și a prejudiciului moral în sumă de 2400 euro, echivalentul în valută națională. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată (vol. I, f.d. 139, 148-152).

La 06 iunie 2018, Ministerul Justiției a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 28 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea cererii, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 31 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărârea din 28 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, fiind pronunțată o nouă hotărâre prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Boris Furculița și Larisa Furculița (vol. I,

f.d. 193-204).

La 19 martie 2019, Boris Furculița și Larisa Furculița au declarat recurs împotriva deciziei din 31 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii din 28 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Prin decizia din 19 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a admis cererea de recurs depusă de Boris Furculița și Larisa Furculița, s-a casat decizia din 31 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cauza fiind transmisă spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată (vol. I, f.d. 233-241).

Prin decizia din 08 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 28 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (vol. II, f.d. 51-61).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanța corect a determinat raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii fiind stabilite și elucidate pe deplin, probele prezentate au fost apreciate complet, obiectiv și sub toate aspectele, iar hotărârea fiind legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Totodată, instanța de apel a menționat că Boris Furculița și Larisa Furculița, făcând uz de noul remediu intern în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, prin acțiunea formulată au solicitat constatarea violării drepturilor garantate de art. 6 § 1 al Convenției CEDO, art. 1 Protocolul 1 CEDO, exprimat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei sect. Centru mun. Chișinău nr.2-1726/06 din 05 iulie 2006 în perioada 12 noiembrie 2013 – 12 decembrie 2017, încasarea prejudiciului moral în sumă de 10000 euro și a prejudiciului material în mărime de 32000 lei.

Mai mult, instanța de apel a relatat că prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Astfel, la caz, se constată o neexecutare continuă (atunci când hotărârea rămîne neexecutată la momentul examinării), termenul nerezonabil se va aprecia doar de la data nașterii obligației de executare și pînă la ziua adoptării hotărârii cu privire la o eventuală constatare a violării/neviolării dreptului declarat de art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Or, anterior Boris Furculița și Larisa Furculița nu au solicitat instanțelor de judecată naționale constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 05 iulie 2006, iar în anul 2009 s-au adresat Curții Europene a Drepturilor Omului pentru a fi constatăată încălcarea art. 6, 13 a Convenției precum și a art. 1 Protocolul CEPO, și, la 01 august 2011 Guvernul Republicii Moldova, recunoscînd lipsa unui remediu intern efectiv, și-a asumat obligația de a întreprinde măsuri de rigoare întru executarea hotărârii pînă la 31 decembrie 2012, neexecutată pînă în prezent.

Analizând circumstanțele expuse, instanța de apel a considerat justă concluzia instanței de fond privind constatarea încălcării drepturilor lui Boris Furculița și Larisei Furculița garantate de art. 6 § 1 din CEDO, art. 1 Protocolul 1 la CEDO, exprimat prin

neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei sectorului Centru mun. Chișinău din 05 iulie 2006 în perioada 12 noiembrie 2013 - 12 decembrie 2017, termen îndelungat și inechitabil, fiind constatată indubitabil neîntreprinderea de către organul responsabil de executarea hotărârii judecătorești a tuturor măsurilor necesare pentru executarea în termen rezonabil a documentului executoriu.

La 05 decembrie 2019, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 08 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei recurate, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată depusă de Boris Furculița și Larisa Furculița.

În motivarea recursului, Ministerul Justiției a invocat că instanța de apel eronat a interpretat dreptul material prevăzut de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, deoarece nu poate fi catalogată ca neexecutare o simplă amânare sau întârziere a executării hotărârii judecătorești.

Recurentul a relatat că instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat au încasat prejudiciul material, deoarece nu este clar dacă Boris Furculița, Larisa Furculița și membrii familiei dispun de spațiu locativ, deoarece conform buletinului de identitate a lui Boris Furculița, acesta este domiciliat în mun. Chișinău, str. Gh. Asachi 71/4, ap. 18.

Mai mult, Ministerul Justiției a specificat că Legea nr. 87, nu prevede încasarea prejudiciului material, o astfel de cerere urmează a fi depusă și examinată într-o procedură separată.

Recurentul a menționat că în speță, purtătorul obligației de executare a hotărârii judecătorești este Consiliul municipal Chișinău și Primăria municipiului Chișinău, anume din contul acestei autorități urmează a fi încasat prejudiciul material.

Totodată, Ministerul Justiției a relatat că referitor la prejudiciul moral, în speță, suma respectivă nu poate fi considerată ca o reparație echitabilă în sensul art. 41 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și prejudiciul moral urmează a fi privit ca o compensare, dar nu ca obținerea unor foloase.

La 13 ianuarie 2020, în adresa intimaților Boris Furculița, Larisa Furculița și intervenienților accesorii Consiliul municipal Chișinău, Primăriei municipiului Chișinău și executorului judecătorec Igor Doroftei a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (vol. II, f.d. 76).

La 16 ianuarie 2020, Boris Furculița și Larisa Furculița au depus referință la cererea de recurs, solicitând declararea recursului ca inadmisibil (vol. II, f.d. 77-80).

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intervenienții accesorii și executorul judecătorec Igor Doroftei să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată participanților la proces, la 08 noiembrie 2019, fapt confirmat prin scrisoarea de

însoțire (vol. II, f.d. 62), fiind recepționată de Ministerul Justiției la 19 noiembrie 2019 (vol. II, f.d. 73)

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termenul prevăzut de lege.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate

interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) Cod de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și buneii administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentului de acces la instanță.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, *Latourniere vs Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45; *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag. 46; *Guelfucci vs Franța*, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecății, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției urmează a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu